

розглядувану слідчу дію на більш пізній час. Таким чином слідчий покращить результативність проведення розглядуваної слідчої (розшукової) дії.

Список використаних джерел:

1. Інтернет ресурс. Код доступу: <http://www.bibliotekar.ru/istoria-prava-rossii/3.htm>
2. Кримінально-процесуальний кодекс України. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України». – Х.: Одиссей, 2012.– 360 с.
3. Белкин Р.С. Курс криминалистики: Криминалистические средства, приемы и рекомендации. В 3-х томах. Т. 3. - М.: Юристъ, 1997. - 480 с.

Чаплинська Ю.А.

кандидат юридичних наук
доцент кафедри кримінально-правових
дисциплін Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ СВІДКІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ВПІЗНАННЯ

Під час учинення злочинів люди вступають у взаємодію з об'єктами, що знаходяться навколо них. Такий процес взаємодії супроводжується утворенням різноманітних слідів як на предметах, так й у пам'яті людини. Звідси перед слідчими постає завдання виявити ці сліди, отримати з них інформацію та використати її для з'ясування події злочину. Таким чином, пізнання злочинної події відбувається за матеріально-фіксованими відображеннями на предметах та слідами, які відбилися у пам'яті людини, так званім ідеальним відображенням [1, с. 5]. Аналіз слідчої практики свідчить, що при розслідуванні таких видів злочинів як вбивства, торгівля людьми, захоплення заручників, розбійні напади, шахрайства, вимагательства, зґвалтування, умисні нанесення тілесних ушкоджень та багатьох інших, обов'язково виникає необхідність пред'явлення підозрюваних свідкам для впізнання.

Пред'явлення для впізнання – це слідча дія, що полягає у пред'явленні свідкові чи іншій особі об'єктів, які вони спостерігали раніше, з метою встановлення їх тотожності або групової належності [2, с. 314]. Сутність даної слідчої дії полягає у тому, що особі пред'являють об'єкти, образи яких вона порівнює з уявними образами об'єктів, які спостерігала раніше, і вони пов'язані з подією злочину. На цій підставі робиться висновок про їх тотожність, подібність або відмінність.

Вивчення кримінальних проваджень (592), узагальнення оперативних матеріалів (85), анкетування і опитування співробітників слідчих та оперативних підрозділів (720), дозволяє дійти висновків, що свідки часто

(63 % випадків) залишаються на одинці зі злочинцями. Після порушення кримінального провадження на них тиснуть, їх шантажують, погрожують, а інколи – вдаються до фізичної розправи, навіть убивств. Це негативно впливає на освічених осіб, спонукає до відмови від показань, які давалися на початковому етапі розслідування.

З цією метою співробітникам слідчих підрозділів доцільно застосовувати такі тактичні прийоми:

1. Максимальне скорочення часу проведення впізнання. У цьому випадку усі підготовчі дії необхідно проводити таким чином, щоб виключити вірогідність випадкової зустрічі свідків зі злочинцями та їх адвокатами, а також з понятими та статистами до початку слідчої дії. Слідчу дію необхідно проводити у прискореному темпі, щоб запобігти психологічному впливу на впізнаючих з боку злочинців. Після виконання усіх підготовчих дій у приміщення, де проводиться впізнання, запрошують свідка, який стисло пояснює, за якими ознаками і у зв'язку з якою подією впізнає особу, після чого його виводять з цього приміщення. Протокол пред'явлення для впізнання складається, коли впізнаючий і підозрювані та їх адвокати знаходяться окремо.

2. Спостереження за поведінкою свідків. Трапляються випадки, коли емоційна реакція впізнаючого свідчить про те, що він упізнав злочинця, але заперечує це. Причини такої поведінки можуть бути різними, наприклад, побоювання помсти з боку злочинців, які залишилися на волі, або зацікавлених у справі осіб. Тому спостереження слідчого та наступний допит повинні дозволити встановити причини та способи психологічного впливу на суб'єкта впізнання. У тих випадках, коли впізнаючий каже, що не упізнав злочинця, а спостереження за його поведінкою вказує на протилежне, необхідно заспокоїти свідка, дати йому можливість відчувати підтримку та захист з боку правоохоронних органів та запропонувати ще раз спробувати упізнати злочинця. Але дії слідчого у таких випадках не повинні мати навідний характер.

3. Спостереження за поведінкою підозрюваних і обвинувачених. Внаслідок такого спостереження слідчий може помітити за виразом обличчя, жестами та іншими ознаками, що злочинці та їх адвокати намагаються ускладнити процес впізнання або ж зірвати його взагалі (наприклад, намагаються створити загрозливий вигляд, змінити вираз обличчя, ухилитися від заданої пози тощо). Такі дії з боку злочинців повинні негайно присікатися, оскільки будь-яке зволікання з боку слідчого тягне за собою не передбачувані наслідки. Такою поведінкою злочинці можуть викрити себе, що мають враховувати слідчі і тактично правильно використовувати у подальшому їх допиті.

4. Проведення впізнання з кожним підозрюваним окремо. Якщо для впізнання необхідно пред'явити декілька осіб (що проходять за одним провадженням) одному суб'єкту впізнання, то кожного з них необхідно

пред'являти окремо, серед їм подібних статистів. При цьому статисти, які пред'являлися разом з першим об'єктом, не повинні брати участь у наступних впізнаннях.

5. Застосування науково-технічних засобів створює сприятливі умови для одержання доказової інформації, дозволяє фіксувати не тільки факт впізнання, але й «психологічний клімат», у якому воно відбувалось, психологічно впливає на підозрюваних. Відеозапис ускладнює можливість негативно впливати на свідків.

6. Впізнання поза візуальним спостереженням може проводитися для гарантування безпеки свідків, які впізнають підозрюваних, відповідно до Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» [3; 4].

Застосування переліченої низки тактичних прийомів дозволить слідчому більш якісно та ефективно провести впізнання, забезпечуючи безпеку свідків. При неможливості дотримання усіх процесуальних і організаційно-тактичних умов пред'явлення для впізнання, забезпечення безпеки осіб, які приймають участь у слідчій дії, складнощах запобігання впливу на свідків, співробітники слідчих підрозділів повинні відмовитись від нього та пр.-овести інші слідчі дії. Отже, ефективність проведення впізнання підозрюваних прямо пропорційна якості професійної підготовки і практичного досвіду працівників правоохоронних органів.

Список використаних джерел:

1. Лук'янчиков Є.Д., Моїсєєв О.М. Пред'явлення для впізнання: Навчальний посібник. – Макіївка: Графіті, 1998.
2. Криміналістика: Підручник для студентів юрид. спец. вищих закладів освіти / Глібко В.М., Дудніков А.Л., Журавель В.А. та ін. / За ред. В.Ю. Шепітька. – К.: Видавничий Дім “Ін Юре”, 2001.
3. Чаплинський К. О. Тактичне забезпечення розслідування діяльності злочинних угруповань : монографія / Чаплинський К. О. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2010. – 304 с.
4. Чаплинський К. О. Тактичне забезпечення проведення слідчих дій : монограф. / Чаплинський К.О. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2011. – 496 с

Антонюк О.А.

кандидат політичних наук
здобувач Науково-дослідного
інституту публічного права

**ДЕЯКІ АСПЕКТИ ТАКТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ
ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ**

Тактичне забезпечення розслідування кримінальних правопорушень